

ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของเจนเอเรชั่นวายในสังคมชนบทไทย
ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษา
พื้นที่การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมของบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*

กนกวรรณ พวงประยงค์**
วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Received: 21 February 2020

Revised: 9 October 2020

Accepted: 12 October 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของเจนเอเรชั่นวายในสังคมชนบทไทยภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18 ถึง 37 ปี พ.ศ. 2561 จำนวน 383 คน โดยทุกคนอาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทของประเทศไทยซึ่งเป็นพื้นที่การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมของบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบนำตัวแปรเข้าทั้งหมด ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านกิจกรรมที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและผลกระทบจากนโยบายของรัฐ ตัวแปรที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความสนใจที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรในชุมชน ผลกระทบจากนโยบายของรัฐ จำนวนช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบทบาทแนวคิดการพัฒนาสมัยใหม่ ตัวแปรที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความคิดเห็นที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้แก่ ภูมิภาค ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรในชุมชนและผลกระทบจากนโยบายของรัฐ และตัวแปรที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรในชุมชน ผลกระทบจากนโยบายของรัฐ จำนวนช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบทบาทแนวคิดการพัฒนาสมัยใหม่ ดังนั้น ผลการวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของเจนเอเรชั่นวายและนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของเจนเอเรชั่นวายในพื้นที่การศึกษา

คำสำคัญ: รูปแบบการดำเนินชีวิต เจนเอเรชั่นวาย สังคมชนบท

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่องรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนรุ่นใหม่ในสังคมชนบทไทยภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยได้รับงบประมาณการวิจัยจากกองทุนสนับสนุนการวิจัยของวิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2561

** ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: maxkp@tu.ac.th

Factors Affecting the Lifestyle of Generation Y in the Rural Society of Northern and North-Eastern Thailand: A Case Study of Service-Learning Areas of Graduate Volunteer Students, Thammasat University*

Kanokwara Phuangprayong**

Puey Ungphakorn School of Development Studies, Thammasat University

Received: 21 February 2020

Revised: 9 October 2020

Accepted: 12 October 2020

ABSTRACT

This research aimed to explore factors affecting the lifestyle of generation Y in the rural society of Northern and North-Eastern Thailand. This study is a quantitative research. Quantitative data were collected by questionnaire from 383 samples, aged 18 to 37 years in 2018 and living in the service-learning areas of Thammasat University graduate volunteer students. Data were analyzed by using descriptive statistics and multiple regression analysis (Enter Method). The results showed that factors affecting the activity aspect of lifestyle at the 0.05 level of significance were the following: age, educational level, main occupation, average monthly income, and the impact from the state policy. Factors affecting the interest aspect of lifestyle at the 0.05 level of significance were the following: educational level, main occupation, being member of a community group or organization, the impact from the state policy, number of access channels to information and concepts and roles of modern development. Factors affecting the opinion aspect of lifestyle at the 0.05 level of significance were the following: region, educational level, main occupation, being member of a community group or organization, and the impact from the state policy. Also, factors affecting the overall or all three aspects of lifestyle at the 0.05 level of significance were the following: educational level, main occupation, being member of a community group or organization, the impact from the state policy, and number of access channels to information and concepts and roles of modern development. Therefore, the results of this research are useful for understanding the factors affecting the lifestyle of generation Y and provide the appropriate development guidelines for the lifestyle of generation Y in case study areas.

Keywords: Lifestyle, Generation Y, Rural society

* This article is part of a research project on Lifestyle of Generation Y in the Rural Society of Northern and North-Eastern Thailand which is funded by Puey Ungphakorn School of Development Studies, Thammasat University. 2018.

** Corresponding Author; E-mail: maxkp@tu.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เจเนอเรชันวายเป็นรุ่นประชากรที่เกิดใน พ.ศ. 2524 ถึง พ.ศ. 2543 ซึ่งเติบโตมาในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ถึง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่มีสาระสำคัญว่าด้วยการขยายขอบเขตการพัฒนาชนบท ตลอดระยะเวลาของการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ดำเนินเรื่อยมาจนถึง ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้สะท้อนถึงภาพการปรับเปลี่ยนโฉมของสังคมชนบทไทยอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบการผลิต การบริโภค ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคล ประชากรในสังคมชนบทไทยยุคใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเจเนอเรชันวายที่เติบโตมาพร้อมกับยุคแผ่ขยายความเจริญจึงมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปจากคนชนบทรุ่นก่อน เนื่องจากมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น มีโอกาสและทางเลือกมากขึ้นในการประกอบอาชีพ มีทักษะการใช้เทคโนโลยี สามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้เกือบเทียบเท่ากับสังคมเมือง (Meier et al., 2009; Podhisita, 2012; Sattayanurak, 2013; Ativanichayapong et al., 2014)

ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือถือเป็นสองภูมิภาคที่มีพื้นที่ชนบทขนาดใหญ่ มีความคล้ายคลึงกันทั้งในด้านลักษณะภูมิศาสตร์ตลอดจนวัฒนธรรมบางประการและมักถูกกล่าวถึงในประเด็นของภาวะทันสมัยที่มีผลกระทบทำให้รูปแบบการดำเนินชีวิตและวิถีการประกอบอาชีพของประชากรในชนบทเปลี่ยนแปลงไปในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา อีกทั้งยังเป็นสองภูมิภาคสำคัญที่นักศึกษาในหลักสูตรบัณฑิตอาสาสมัครของวิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวนกว่า 50 รุ่น ได้ใช้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service-Learning) (Laopugsin et al., 2019) ในชุมชนชนบทเป็นระยะเวลายาวนานถึง 7 เดือน และหลายต่อหลายรุ่นได้สังเกตเห็นปรากฏการณ์การดำรงอยู่ของคนรุ่นใหม่หรือกลุ่มเจเนอเรชันวายในพื้นที่รวมถึงความเปลี่ยนแปลงไปของวิถีชนบทที่ต่างจากมโนทัศน์เดิม

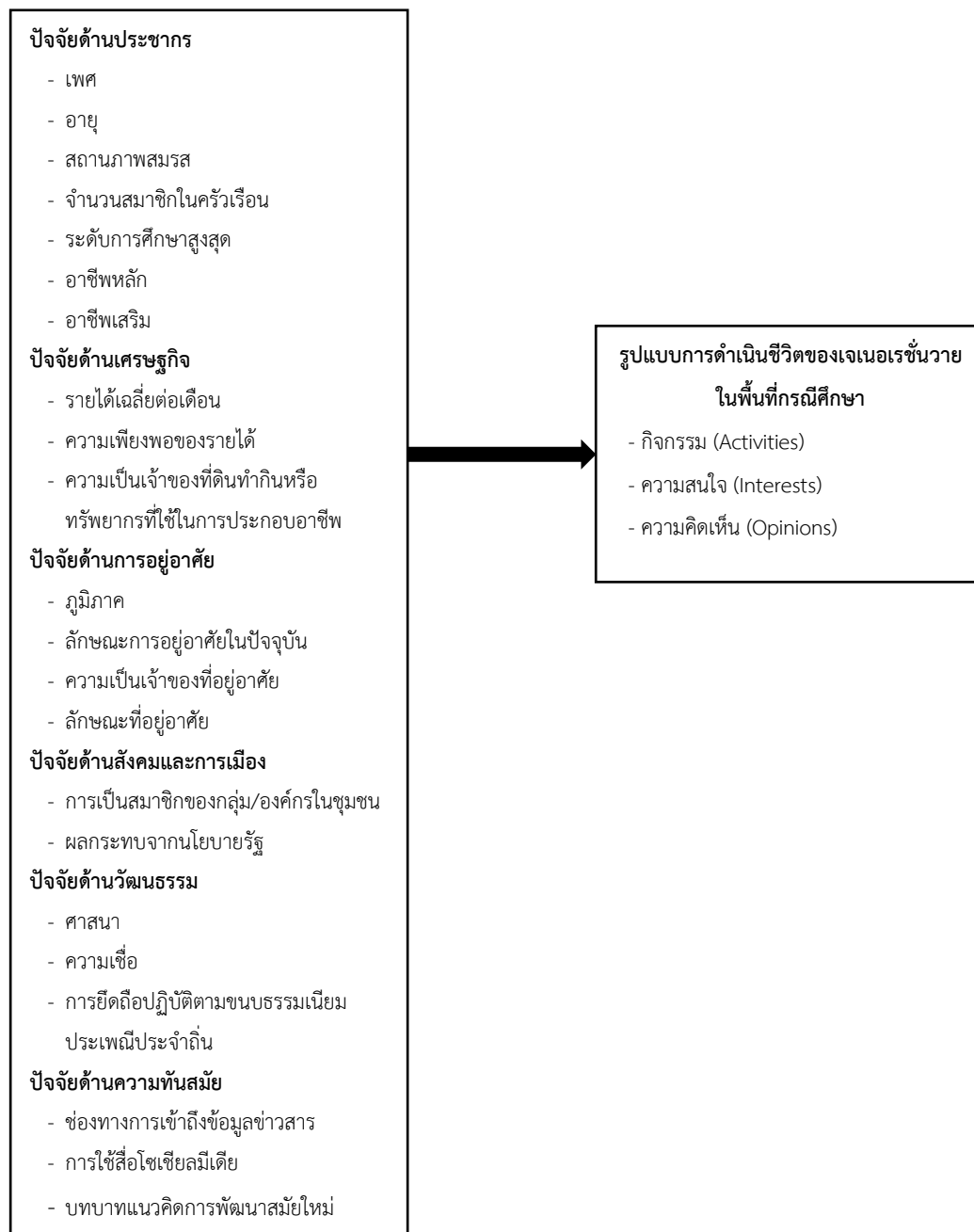
ในการนี้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงโอกาสอันมีค่าในการใช้พื้นที่การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมของบัณฑิตอาสาสมัครเป็นกรณีศึกษา เพื่อแสวงหาองค์ความรู้ในเชิงประจักษ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของเจเนอเรชันวาย โดยผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญต่อการทำความเข้าใจถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่มีผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของเจเนอเรชันวาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อการเรียนการสอนในหลักสูตรบัณฑิตอาสาสมัครและการบริการสังคมในพื้นที่ของบัณฑิตอาสาสมัครรุ่นต่อไปให้มีความทันสมัยและเป็นไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนและสังคม รวมทั้งเป็นประโยชน์ในเชิงนโยบายต่อหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มหรือองค์กรเพื่อการพัฒนาที่มีภารกิจการดำเนินงานเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมกับการพัฒนาเยาวชนคนรุ่นใหม่ในพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของเจนเอเรชั่นวายในสังคมชนบทไทยภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษาพื้นที่การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมของบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดชนบทไทยสมัยใหม่ (Podhisita, 2012; Sattayanurak, 2013; Ativanichayapong et al., 2014) แนวคิดเจนเอเรชั่นวาย (Meier et al., 2009) และแนวคิด AIOs ซึ่งเป็นการวิเคราะห์รูปแบบการใช้ชีวิตผ่านการใช้เวลาและการใช้จ่ายใช้สอยเพื่อ การทำกิจกรรม (Activities) ในด้านการทำงาน งานอดิเรก กิจกรรมทางสังคม การพักผ่อน ความบันเทิง การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน การเข้าร่วมกับชุมชน การใช้จ่ายใช้สอย และการเล่นกีฬา การให้ความสนใจ (Interests) ในด้านครอบครัว บ้าน อาชีพ ชุมชน การพักผ่อน แพชั่น อาหาร สุขภาพ สัตว์ และการประสบความสำเร็จ และความคิดเห็น (Opinions) ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ประเด็นทางสังคม การเมือง อาชีพหรือธุรกิจ เศรษฐกิจ การศึกษา การบริโภคและผลิตภัณฑ์ อนาคต และวัฒนธรรม (Plummer, 1974) ประกอบกับการทบทวน วิเคราะห์และสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของเจนเอเรชั่นวายในสังคมชนบทไทย โดยสามารถรวบรวมปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคมชนบทไทยได้ 6 ปัจจัย รวมทั้งสิ้น 22 ตัวแปร (ดังภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยลักษณะทางด้านประชากร ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย ปัจจัยด้านสังคมและการเมือง ปัจจัยด้านวัฒนธรรม และปัจจัยด้านความทันสมัย ที่แตกต่างกัน มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของเจเนอเรชันวัยในสังคมชนบทไทยภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคคลในรุ่นประชากรวัยหรือเจนเนอเรชันวัยที่มีอายุตั้งแต่ 18 ถึง 37 ปี ณ พ.ศ. 2561 และอาศัยอยู่ใน 20 พื้นที่ชนบทเขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งเป็นพื้นที่การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมของบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้วิจัยใช้การเลือกพื้นที่กรณีศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของข้อมูลขนาดประชากร (N) ที่สืบค้นจากฐานข้อมูลสถิติประชากรและบ้านของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ณ พ.ศ. 2561 ซึ่งขณะที่เริ่มกระบวนการวิจัยพบว่าพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ของข้อมูลขนาดประชากรในระดับตำบล มีจำนวนทั้งสิ้น 5 พื้นที่ แบ่งเป็น ภาคเหนือ 3 พื้นที่ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 พื้นที่ จากนั้นจึงคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากร โดยใช้สูตรของ Yamane (1967) และคำนวณหาขนาดตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ตามสัดส่วนของจำนวนประชากรด้วยวิธี sampling with probability proportional to size หรือ PPS รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

พื้นที่	จำนวนประชากร (คน)	ขนาดตัวอย่าง (คน)
ภาคเหนือ		
ตำบลแม่ตืน อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	2,018	88
ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน	1,103	48
ตำบลท่าผาป้อม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน	1,287	56
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
ตำบลเชียงเพ็ง อำเภอป่าตึง จังหวัดยโสธร	1,005	44
ตำบลอุ่มจาน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร	3,396	147
		8,809
รวม	N = 8,809	$1 + 8,809 (0.05)^2$
		n = 383

ที่มา: จัดทำโดยผู้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม มี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านประชากร และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิต โดยข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด AIOs มาเป็นแนวทางในการกำหนดข้อคำถามการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ด้านกิจกรรม (Activities) ด้านความสนใจ (Interests) และด้านความคิดเห็น (Opinions) มีขั้นตอนในการทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการนำ

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดการวิจัย ตลอดจนนิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย จากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามพบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งมากกว่า 0.50 ซึ่งถือเป็นค่าที่ยอมรับได้ (2) การตรวจสอบ ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970) พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.867 ซึ่งมากกว่า 0.70 ถือเป็นค่าที่ยอมรับได้ (Hair et al., 2010)

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์และ ทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบนำตัวแปรเข้าทั้งหมด (Enter Method) เนื่องจาก ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมมาเป็นอย่างดีแล้วพบว่าตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของเจนเนอร์ชันวาย

กลุ่มตัวอย่างเจนเนอร์ชันวายจำนวนทั้งสิ้น 383 คน กระจายตัวอยู่ในภูมิภาคเหนือและตะวันออก เฉียงเหนือ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.87) โดยมากนับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 84.86) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 61.88) ส่วนใหญ่อายุอยู่ในช่วงวัยเรียน 18-22 ปี (ร้อยละ 30.29) และวัยทำงาน 33-37 ปี (ร้อยละ 30.29) ในสัดส่วนเท่ากัน ประมาณ 1 ใน 3 (ร้อยละ 34.20) มีการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพรับราชการ พนักงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 24.02) ประมาณ 1 ใน 3 (ร้อยละ 33.42) ประกอบอาชีพเสริม ส่วนมากฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง โดยมีรายได้เฉลี่ย 5,001-10,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 30.29) ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความสามารถในการออมเนื่องจากมีรายได้ค่อนข้างเพียงพอ กับรายจ่ายแต่ไม่ค่อยมีเหลือเก็บ (ร้อยละ 46.21) ทั้งยังไม่ได้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน เช่น ที่ดินทำกินและทรัพยากรใน การประกอบอาชีพ (ร้อยละ 65.80) อย่างไรก็ตามพบว่ามีกลุ่มตัวอย่างเจนเนอร์ชันวายเกือบ 1 ใน 3 (ร้อยละ 32.64) ที่มีความใส่ใจปัญหาชุมชนและสนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรในชุมชนและส่วนมากมีความเห็นว่ายโยบายของ ภาครัฐส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต (ร้อยละ 62.14) เมื่อพิจารณาลักษณะการอยู่อาศัยพบว่าส่วนมากเป็น ครอบครัวขนาดกลาง มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนประมาณ 5 คน ลักษณะบ้านเรือนเป็นบ้านเดี่ยว (ร้อยละ 88.77) และอาศัยอยู่กับครอบครัวหรือพ่อแม่ (ร้อยละ 84.07) และที่น่าสนใจคือส่วนมากยังมีความเชื่อในเรื่องภูติผีหรือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ (ร้อยละ 84.60) และให้ความสำคัญกับการยึดถือและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีประจำถิ่น (ร้อยละ 96.87) ส่วนในด้านการเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีการสื่อสารพบว่ากลุ่มตัวอย่างเจนเนอร์ชันวายในชนบท 1 คน มีการใช้ช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารโดยเฉลี่ยประมาณ 3 ช่องทาง โดยช่องทางที่นิยมใช้สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สมาร์ทโฟน โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์หรือโน้ตบุ๊ก อีกทั้งยังนิยมใช้โซเชียลมีเดียโดยเฉลี่ย ประมาณ 4 ช่องทาง ได้แก่ เฟสบุ๊ก ยูทูบ ไลน์ และเว็บไซต์ ตามลำดับ

2. รูปแบบการดำเนินชีวิตของเจนเนอร์ชั้นวัย

จากการศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของกลุ่มตัวอย่างเจนเนอร์ชั้นวัยจำนวนทั้งสิ้น 383 คน โดยจำแนกเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็น สรุปได้ว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตด้านกิจกรรม (Activities) ปรากฏหมวดกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ (1) หมวดเหตุการณ์และกิจกรรมทางสังคม ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.85) โดยกิจกรรมที่มักปฏิบัติ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับงานประเพณีและวันสำคัญทางศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมหรือพิธีกรรมทางศาสนา การไปเยี่ยมญาติในเทศกาลสำคัญ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ เป็นต้น และการร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อการกุศล (2) หมวดการพักผ่อน ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = 0.75) โดยกิจกรรมที่มักปฏิบัติ เช่น การใช้เวลาว่างอยู่กับครอบครัวหรือญาติพี่น้อง การพักผ่อนอยู่บ้านในวันหยุด การใช้เวลาว่างพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ กับกลุ่มเพื่อนหรือเพื่อนบ้าน เป็นต้น และ (3) หมวดการซื้อสินค้าและบริการและการใช้จ่ายใช้สอย ($\bar{x} = 3.34$, S.D. = 0.79) โดยกิจกรรมที่มักปฏิบัติ เช่น การซื้ออาหารบริโภคที่ติดต่อสุขภาพ การซื้ออาหาร เครื่องดื่ม ของใช้ตามตลาดนัดในชุมชน การซื้ออาหาร เครื่องดื่ม ของใช้ตามห้างสรรพสินค้า และร้านสะดวกซื้อ

สำหรับรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความสนใจ (Interests) ปรากฏหมวดความสนใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ (1) หมวดครอบครัวและบ้าน ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.66) โดยเรื่องที่มีความสนใจ เช่น การให้ความสำคัญกับครอบครัวเป็นอันดับแรก บรรยากาศของบ้านที่มีความเป็นธรรมชาติ การสนใจเลือกปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับครอบครัวเป็นอันดับแรก เป็นต้น (2) หมวดงานและอาชีพ ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.77) โดยเรื่องที่มีความสนใจ เช่น สนใจเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการเรียนหรือการทำงาน สนใจศึกษาเล่าเรียนหรือทำงาน ไม่กลัวงานหนัก ให้ความสำคัญกับการเรียนหรือการทำงานเป็นอันดับแรก สนใจเป็นผู้ประกอบการหรือเป็นเจ้าของธุรกิจ ในชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น (3) หมวดการประสบความสำเร็จในชีวิต ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 0.97) โดยเรื่องที่มีความสนใจ ได้แก่ สนใจศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและสนใจเข้าอบรมหรือสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ

ส่วนรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความคิดเห็น (Opinions) ปรากฏหมวดประเด็นข้อคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ (1) หมวดประเด็นทางสังคมและการเมือง ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.56) โดยมีประเด็นข้อคิดเห็น เช่น ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุด ประชาชนที่ดีควรไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การเมืองเป็นเรื่องของคนทั้งประเทศ การแก้ไขปัญหาสังคมต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของคนทั้งชาติ เป็นต้น (2) หมวดวัฒนธรรม ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.51) โดยมีประเด็นข้อคิดเห็น เช่น การดูแลบุพการีและการตอบแทนพระคุณของบิดามารดาเป็นหน้าที่ของลูกที่ดี ทุกคนควรเคารพความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ตนเองมีความสุขและพอใจกับชีวิตที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้ ศิลปวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่ควรช่วยกันอนุรักษ์ เป็นต้น และ (3) หมวดเศรษฐกิจ ธุรกิจ และอาชีพ ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.66) โดยมีประเด็นข้อคิดเห็น เช่น การพัฒนาด้านเศรษฐกิจมีผลสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ ประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ การลงทุนทำธุรกิจในปัจจุบันมีความเสี่ยง เป็นต้น

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของเจนเนอเรชันวายในสังคมชนบทไทยภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (แสดงค่า β)

ตัวแปร	รูปแบบการดำเนินชีวิต			
	กิจกรรม	ความสนใจ	ความคิดเห็น	รวม 3 ด้าน
ปัจจัยด้านประชากร				
เพศ	-0.089	-0.031	0.012	-0.051
อายุ	-0.169 *	-0.050	-0.031	-0.070
สถานภาพสมรส	0.017	0.036	0.052	0.041
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.001	-0.024	-0.083	-0.040
ระดับการศึกษาสูงสุด	0.187 **	0.166 **	0.129 *	0.171 **
อาชีพหลัก	-0.245 ***	-0.140 *	-0.158 **	-0.213 ***
อาชีพเสริม	-0.037	0.050	-0.046	0.000
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ				
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.142 *	-0.062	0.040	0.031
ความเพียงพอของรายได้	-0.075	0.016	0.046	-0.009
ความเป็นเจ้าของที่ดินทำกินหรือทรัพยากรในการประกอบอาชีพ	0.037	0.059	-0.006	0.045
ปัจจัยด้านสังคมและการเมือง				
การเป็นสมาชิกของกลุ่ม/องค์กรในชุมชน	0.076	0.118 *	0.156 **	0.137 **
ผลกระทบจากนโยบายรัฐ	0.197 ***	0.165 **	0.171 **	0.217 ***
ปัจจัยด้านวัฒนธรรม				
ศาสนา	-0.054	-0.027	-0.009	-0.043
ความเชื่อ	0.070	0.072	0.061	0.080
การยึดถือปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีประจำถิ่น	-0.028	0.077	0.049	0.042
ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย				
ภูมิภาค	-0.033	0.002	0.158 **	0.042
ลักษณะการอยู่อาศัยในปัจจุบัน	0.030	0.094	0.049	0.067
ความเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย	-0.026	-0.021	0.043	-0.008
ลักษณะที่อยู่อาศัย	0.077	0.090	-0.010	0.074
ปัจจัยด้านความทันสมัย				
จำนวนช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร	0.085	0.131 *	0.105	0.099 *
การใช้สื่อโซเชียลมีเดีย	-0.108	-0.035	-0.028	0.047
บทบาทแนวความคิดการพัฒนาสมัยใหม่	0.174	0.215 ***	0.069	0.191 ***
R Square (R ²)	0.275	0.241	0.215	0.302

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 *** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

3. ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของเจนเอเรชั่นวาย

จากตารางที่ 2 แสดงปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของเจนเอเรชั่นวายในสังคมชนบทไทยภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือในด้านกิจกรรม ด้านความสนใจ และด้านความคิดเห็น โดยตัวแปรอิสระที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต **ด้านกิจกรรม** ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และผลกระทบจากนโยบายของรัฐ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจพหุคูณ (R^2) เท่ากับ 0.275 หมายถึง ตัวแปรดังกล่าวร่วมกันพยากรณ์รูปแบบการดำเนินชีวิตด้านกิจกรรมได้ ร้อยละ 27.5 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต **ด้านความสนใจ** ประกอบด้วย 6 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรในชุมชน ผลกระทบจากนโยบายของรัฐ จำนวนช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และบทบาทแนวทางการพัฒนาในปัจจุบัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจพหุคูณ (R^2) เท่ากับ 0.241 หมายถึง ตัวแปรดังกล่าวร่วมกันพยากรณ์รูปแบบการดำเนินชีวิตด้านกิจกรรมได้ ร้อยละ 24.1 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และตัวแปรอิสระที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต **ด้านความคิดเห็น** ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรในชุมชน ผลกระทบจากนโยบายของรัฐ และภูมิภาค โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจพหุคูณ (R^2) เท่ากับ 0.215 หมายถึง ตัวแปรดังกล่าวร่วมกันพยากรณ์รูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความคิดเห็นได้ ร้อยละ 21.5 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนตัวแปรอิสระที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต **ในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน** ที่ระดับความน่าเชื่อถือ ร้อยละ 95 ($p\text{-value} < 0.05$) มีทั้งหมด 6 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรในชุมชน ผลกระทบจากนโยบายของรัฐ จำนวนช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และบทบาทแนวทางการพัฒนาในปัจจุบัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจพหุคูณ (R^2) เท่ากับ 0.302 หมายถึง ตัวแปรดังกล่าวร่วมกันพยากรณ์รูปแบบการดำเนินชีวิตในภาพรวมทั้ง 3 ด้านได้ ร้อยละ 30.2 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเจนเอเรชั่นวายประมาณ 1 ใน 3 หรือคิดเป็นร้อยละ 34.20 มีการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีสะท้อนถึงผลลัพธ์ที่ดีขึ้นของการดำเนินนโยบายทางการศึกษาตลอดระยะเวลาเกือบ 10 ปีที่ผ่านมา สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย พ.ศ. 2560 ที่ชี้ว่าการเข้าถึงการศึกษาของเด็กไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกระดับชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราการเข้าเรียนสุทธิรวมทั้งประเทศในระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 24.9 ใน พ.ศ. 2558 เป็นร้อยละ 29.1 ใน พ.ศ. 2560 และเมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายภาค พบว่า ใน พ.ศ. 2560 ภาคเหนือ มีอัตราการเข้าเรียนสุทธิในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 29.9 ซึ่งสูงกว่าอัตราการเข้าเรียนสุทธิในระดับประเทศ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอัตราการเข้าเรียนสุทธิในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 26.1 ซึ่งน้อยกว่าอัตราการเข้าเรียนสุทธิในระดับประเทศเล็กน้อย จากสถิติเชิงประจักษ์ข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าภาพรวมด้านการศึกษาของพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น สาเหตุน่าจะมาจากประเทศไทยมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษากระจายตัวอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ จำนวนมาก ถือได้ว่าเป็นการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้แก่เยาวชนในเขตชนบทที่สำคัญ

นอกจากนี้การศึกษาลักษณะทางประชากรยังแสดงให้เห็นว่ากลุ่มเจนเอเรชั่นวายส่วนใหญ่กำลังอยู่ในวัยเรียน ส่วนกลุ่มที่ทำงานแล้วส่วนมากประกอบอาชีพรับราชการ พนักงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ และมีบางที่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นต้น การพบกลุ่มอาชีพที่หลากหลายเหล่านี้สะท้อนถึงการพัฒนาการศึกษาและการกระจายโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ทำให้กลุ่มเจนเอเรชั่นวายในสังคมชนบทไทยสามารถเข้าถึงการประกอบอาชีพอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากภาคเกษตรกรรม นอกจากนั้นผลการศึกษายังสะท้อนว่ามีกลุ่มเจนเอเรชั่นวายประมาณ 1 ใน 3 หรือคิดเป็นร้อยละ 33.42 ที่ประกอบอาชีพเสริมด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวต่อวิถีการประกอบอาชีพของคนในเขตชนบทที่เป็นไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมในยุคปัจจุบัน ปรากฏการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Sattayanurak (2016) ที่ชี้ว่า ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมสู่ความทันสมัยในชนบทไทยทำให้บุคคลต้องแสวงหารายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพหลัก เช่น ครูที่ประกอบอาชีพสอนหนังสือไปพร้อม ๆ กับการหารายได้พิเศษจากการสอนพิเศษ การทำธุรกิจขายตรง หรือการเป็นนายหน้าซื้อที่ดิน เป็นต้น

ส่วนผลการศึกษาด้านฐานะทางเศรษฐกิจแสดงให้เห็นว่ากลุ่มเจนเอเรชั่นวายส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง โดยมีรายได้เฉลี่ย 5,001-10,000 บาทต่อเดือน เมื่อพิจารณาระดับความยากจนพบว่าส่วนมากมีรายได้เกินเส้นความยากจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลายทศวรรษที่ผ่านมาการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นไปอย่างก้าวกระโดด สัดส่วนคนจนลดลงจากร้อยละ 65.2 ใน พ.ศ. 2531 เหลือเพียงร้อยละ 8.6 ใน พ.ศ. 2559 ซึ่งเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากใน พ.ศ. 2558 ที่มีสัดส่วนคนจน ร้อยละ 7.2 (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาด้านการออมกลับพบว่ากลุ่มเจนเอเรชั่นวายส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความสามารถในการออมเนื่องจากมีรายได้และรายจ่ายอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของค่าครองชีพในเขตเมืองและเขตชนบท ประกอบกับรายได้ในภาคการเกษตรลดลง อีกทั้งส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดินทำกินและทรัพยากรในการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าเป็นเพราะเจนเอเรชั่นวายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวัยเล่าเรียนและยังไม่ถึงงานประจำหรือมีสินทรัพย์ในการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้หลักให้แก่ตนเอง

นอกจากนี้ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่ากลุ่มเจนเอเรชั่นวายส่วนหนึ่งมีความสนใจและเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรในชุมชน ใส่ใจปัญหาชุมชน และมีความคิดเห็นต่อนโยบายของภาครัฐว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิต ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวยังคงสะท้อนให้เห็นถึงอุปนิสัยของคนชนบทไทยดั้งเดิมที่มีความใส่ใจในความ เป็นไปของท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ ซึ่งแตกต่างจากภาวะปัจเจกนิยมแบบตัวใครตัวมันที่เกิดขึ้นกับรูปแบบการดำเนิน ชีวิตในสังคมเมือง นอกจากนั้นยังปรากฏคุณลักษณะที่น่าสนใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางวิถีและประเพณีปฏิบัติที่พบว่า กลุ่มเจนเอเรชั่นวายส่วนมากยังมีความเชื่อในเรื่องภูติผีหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และให้ความสำคัญกับการยึดถือและปฏิบัติ ตามขนบธรรมเนียมประเพณีประจำถิ่น ข้อค้นพบนี้แสดงถึงความเข้มแข็งของการปลูกฝังและถ่ายทอดค่านิยมทาง ความคิดของสถาบันครอบครัวที่ยังคงได้รับการรักษาไว้ โดยดำเนินไปพร้อมกับการปรับตัวต่อวิถีการใช้ชีวิตสมัยใหม่ได้ อย่างลงตัว

ส่วนในด้านการเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีการสื่อสารพบว่ากลุ่มเจนเอเรชั่นวายในชนบท 1 คน มีการใช้ช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารโดยเฉลี่ยประมาณ 3 ช่องทาง โดยช่องทางที่นิยมใช้สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สมาร์ทโฟน โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์หรือโน้ตบุ๊ก อีกทั้งยังนิยมใช้โซเชียลมีเดียเพื่อการเปิดรับข้อมูล ข่าวสารเฉลี่ยประมาณ 4 ช่องทาง โดยช่องทางที่นิยมใช้สูงสุด 4 อันดับแรก ได้แก่ เฟสบุ๊ก ยูทูบ ไลน์ และเว็บไซต์ ผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย พ.ศ.

2560 ที่แสดงให้เห็นว่าคนไทยมีการเข้าถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่ในสัดส่วนที่สูงถึง ร้อยละ 95.10 และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมีสัดส่วน ร้อยละ 10.01 จึงเป็นที่ยืนยันได้ว่าคนไทยส่วนหนึ่งสามารถเข้าถึงปัจจัยด้านความทันสมัยทางการสื่อสารและรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วได้เช่นเดียวกับคนเมือง (Office of the National Economic and Social Development Council, 2018)

ทั้งนี้เมื่อทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของเจนเอเรชั่นวายในสังคมชนบทไทยภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ปัจจัยด้านประชากร ปรากฏตัวแปรที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน และมีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความสนใจและความคิดเห็น ได้แก่ ระดับการศึกษาสูงสุด และอาชีพหลัก ส่วนตัวแปรที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านกิจกรรม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และอาชีพหลัก ผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาในอดีตที่อธิบายว่าการที่บุคคลมีระดับการศึกษาที่ต่างกันย่อมมีความคิดเห็น ความสนใจ และทำกิจกรรมที่แตกต่างกัน เช่น ผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงจะรับสารและตีความสารได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ ส่วนบุคคลที่มีอาชีพแตกต่างกันก็สะท้อนถึงสถานะการเงินและวิธีการใช้จ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวันที่ต่างกันด้วย (Sereerat, 2007) สำหรับตัวแปรอายุแสดงให้เห็นถึงวุฒิภาวะทางความคิด การตัดสินใจ และสะท้อนถึงพฤติกรรมของบุคคลที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงวัย ดังนั้นอายุที่ต่างกันจึงสะท้อนได้ถึงสถานะต่างๆ ทั้ง ระดับการศึกษา อาชีพ ซึ่งสัมพันธ์กับระดับรายได้ของบุคคลที่จะส่งผลต่อทัศนคติและกิจกรรมการใช้จ่ายเงินเพื่อบริโภคสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน เป็นต้น

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปรากฏตัวแปรที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านกิจกรรม ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ทั้งนี้เป็นผลมาจากรายได้เป็นตัวแปรที่สะท้อนถึงฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลและความสามารถในการออม อำนาจการซื้อและทัศนคติเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน ซึ่งมีผลต่อการเลือกทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การใช้จ่ายเพื่อการบริโภค การท่องเที่ยวและการพักผ่อน สอดคล้องกับการศึกษาของ Sumungkalo (2017) ที่พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีผลต่อวิถีชีวิตคนในชุมชน กล่าวคือเมื่อเศรษฐกิจเริ่มมีการพัฒนา ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น มีการปลูกพืชเชิงพาณิชย์เพิ่มมากขึ้น บ้านเรือนที่อยู่อาศัยพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เช่นเดียวกับการศึกษาเรื่องพฤติกรรมผู้บริโภคในการซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของคนในกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ของ Keandoungchun et al. (2018) ที่พบว่าปัจจัยทางด้านรายได้เป็นสิ่งกระตุ้นเร้าความรู้สึกนึกคิดของผู้บริโภค ทำให้บุคคลมีความสามารถใช้จ่ายซื้อสินค้า ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้ก่อให้เกิดความเชื่อและทัศนคติทางบวกต่อการซื้อและตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ปัจจัยด้านสังคมและการเมือง ปรากฏตัวแปรที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน และมีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความสนใจและรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความคิดเห็น ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์กรในชุมชนและการได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐ ส่วนในด้านกิจกรรม ปรากฏตัวแปรที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตเพียงตัวแปรเดียว คือ การได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐ จากผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาของ Rattanasuteerakul (2014) ที่พบว่า กระบวนการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตของสังคมชาวนามีสาเหตุมาจากนโยบายการพัฒนาของรัฐที่มุ่งตอบสนองระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Saksoong (2014) ที่พบว่า ผลพวงจากการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำให้บทบาทของผู้หญิงได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่องและก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวเพื่อปรับเปลี่ยนบทบาทในหลายด้าน ได้แก่ บทบาทในครอบครัว

กิจกรรมทางสังคม รวมทั้งบทบาททางเศรษฐกิจ กล่าวคือจากเดิมที่ผู้หญิงมีบทบาทหลักในครัวเรือนก็ได้เริ่มมีบทบาททางสังคมภายนอกมากขึ้น

ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัย ปรากฏตัวแปรที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความคิดเห็น ได้แก่ ภูมิภาค โดยตัวแปรภูมิภาคบ่งบอกถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต ตลอดจนทัศนคติ และความคิดเห็นต่อเรื่องต่างๆ ที่สัมพันธ์กับการรับรู้และความเชื่อที่เป็นผลมาจากการหล่อหลอมของรูปแบบวิถีท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลถึงพฤติกรรมและการใช้ชีวิตของบุคคล สอดคล้องกับ Munn (1971) ที่กล่าวว่าทัศนคติมีผลทำให้บุคคลแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรม โดยความคิดเห็นหรือทัศนคติของบุคคลจะได้รับอิทธิพลมาจากประสบการณ์และการเรียนรู้ทางสังคม

ปัจจัยด้านความทันสมัย ปรากฏตัวแปรที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน และมีผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความสนใจ ได้แก่ จำนวนช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบทบาทแนวคิดการพัฒนาสมัยใหม่ ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ Chalermmeeprasert (2007) ที่พบว่า การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในชุมชน เช่น การเผยแพร่ข่าวสารทางสื่อวิทยุ โทรศัพท์มือถือ และคอมพิวเตอร์ ส่งผลให้ประชาชนตำบลท่าขอนยาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านวัฒนธรรมในการแต่งกายตามกระแสแฟชั่น คือสวมเสื้อและกางเกงที่ทันสมัยแทนการนุ่งผ้าซิ่นหรือผ้าถุง โดยอาศัยการลอกเลียนแบบจากดารานักร้องที่มีชื่อเสียงผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Sumungkalo (2017) ที่พบว่า ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีจากภายนอกมีผลทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงจากความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายไปสู่ความเป็นอยู่ที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการศึกษา จัดสรรอาชีพที่เหมาะสม และสร้างสภาพแวดล้อมที่ทันสมัยภายใต้อัตลักษณ์ความเป็นท้องถิ่นเพื่อรองรับและดึงดูดให้กลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่มีศักยภาพได้ทำงานในพื้นที่ เพราะนอกจากจะเป็นการส่งเสริมรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ดีและมีคุณภาพแล้วยังเป็นพลังหนุนเสริมความเจริญให้กับเศรษฐกิจของชุมชนด้วย

1.2 ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนและส่งเสริมกลุ่มเจนเอเรชั่นวายในสังคมชนบทไทยให้ได้มีบทบาทในการเข้าร่วมเป็นผู้นำหรือสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีและสิ่งแวดล้อม ชุมชนต่าง ๆ รวมถึงกลุ่มอาสาสมัครในท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและดึงดูดศักยภาพของกลุ่มเจนเอเรชั่นวายในการช่วยพัฒนาชุมชนให้ก้าวหน้า

1.3 ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมแนวคิดการพัฒนาสมัยใหม่ผ่านนโยบายของภาครัฐ อาทิ แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวคิดการจัดการสมัยใหม่ แนวคิดกิจการเพื่อสังคม แนวคิดการตลาดสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ในการนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในชีวิตประจำวัน การทำงาน และการสร้างธุรกิจของตนเอง

1.4 ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการใช้สื่อสร้างสรรค์ผ่านสังคมออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารท้องถิ่นและเป็นช่องทางการเชื่อมโยงสร้างเครือข่ายองค์ความรู้ ตลอดจนใช้เป็นช่องทางสนับสนุนการสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการในท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย

1.5 ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนองค์ความรู้และเงินทุนจากสถาบันเงินทุนต่าง ๆ แก่กลุ่มเจเนอเรชันวายที่สนใจเป็นผู้ประกอบการให้สามารถประกอบกิจการเพื่อสังคมหรือจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นและสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็งจากฐานราก

1.6 หลักสูตรบัณฑิตอาสาสมัคร วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงพื้นที่และเป็นกรณีศึกษาในชั้นเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมด้านองค์ความรู้แก่นักศึกษารุ่นต่อไปให้ได้มีความเข้าใจบริบทของประชากรในพื้นที่ชนบทไทยที่ทันต่อยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตของกลุ่มเจเนอเรชันวายในสังคมชนบทภายใต้ภาวะทันสมัยที่ลึกซึ้งถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Ativanichayapong, N., Raluk, K. and Sea-Jang, K. (2014). *Rural Communities in Thailand from the Perspectives of Graduate Volunteers*, Thammasat University. Bangkok: Graduate Volunteer Centre, Thammasat University. (in Thai)
- Chalermmeeprasert, P. (2007). *A Study of the Influence of Radio and Television Media on Thon Khon Yang People's Lifestyle Changed from Traditional: Kantharawichai District, Maha Sarakham Province*. Maha Sarakham: Rajabhat Maha Sarakham University. (in Thai)
- Cronbach, L., J. (1970). *Essential of psychological testing*. 3rd ed. New York: Harper Row.
- Hair, F., J., Black, C., W., Babin, J. B. and Anderson, E., R. (2010). *Multivariate Data Analysis*. 7th ed. London: Prentice Hall.
- Hawkins, D., I. and Mothersbaugh, D., L. (2013). *Customer Behavior: Building Marketing Strategy*. 12th ed. New York: McGraw-Hill Irwin.
- Keandoungchun, N., Donkwa, K. and Wichitsathian, S. (2018). Generation Y Consumer Behavior of Goods Purchasing via Social Media. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)*, 11(1), 561-577. (in Thai)
- Laoopugsin, S., Chuenboon, A. and Janjirasakul, N. (2019). Service-learning and Concerned Issues in Application. *Sripatum Review of Humanities and Social Sciences*, 19(1), 160-172. (in Thai)
- Meier, J., Austin, S., and Corcker, M. (2010). Generation Y in the Workforce: Managerial Challenges. *The Journal of Human Resource and Adult Learning*, 6(1), 68-78.
- Munn, N., L. (1971). *Introduction to psychology*. Boston: Houghton Muffin.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2018). *Poverty and Inequality Analysis in Thailand Report 2017*. Bangkok: Director Social Data-based and Indicator Development Office. (in Thai)

- Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). *Poverty and Inequality Analysis in Thailand Report 2016*. Bangkok: Director Social Data-based and Indicator Development Office. (in Thai)
- Plummer, J., T. (1974). The Concept and Application of Life Style Segmentation. *Journal of marketing*, 38(1), 33-37.
- Podhisita, C. (2012). Rural Thai Villages in Capitalism. *The Journal of the Royal Institute of Thailand*, 37(4), 163-185. (in Thai)
- Rattanasuteerakul, K. (2014). Dynamic Change and Mode of Production of Peasant Society in the Chee Basin Case Study: Ban Nongphue, Tambon Nong Bua, Amphoe Kosumphisai, Maha Sarakham Province. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 35(3), 447-459. (in Thai)
- Saksoong, A. (2014). Women in Rural Society: A Historical Study on Sathing Phra Peninsula in Songkhla Province, 1961-2007 A.D. *Journal of Humanities and Social Sciences, Thaksin University*, 9(1), 1-19. (in Thai)
- Sattayanurak, A. (2013). *Changes in Thai Rural Society: Democracy on the move*. Bangkok: Thailand Research Fund. (in Thai)
- Sattayanurak, A. (2016). *Urbanization in Thailand: Observations and Suggestions*. [Online]. Retrieved July 15, 2018, from: https://www.slideshare.net/FURD_RSU/ss-58359405. (in Thai)
- Sereerat, S. (2007). *Consumer Behavior*. Bangkok: Theera Film and Scitex. (in Thai)
- Sumungkalo, P., M. (2017). Social Change Affecting the Way of Life of Lawa Ethnic Group, Moo 11, Papae Sub-District, Maesariang District, Maehongson Province. *Journal of Buddhist Studies*, 8(2), 57-68. (in Thai)
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. 2nd ed. New York: Harper and Row.